

LEMIN KUNTA

Arviointikertomus

2025

SISÄLLYS

1	TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA.....	3
1.1	Tehtävät ja toiminnan tarkoitus sekä tavoitteet.....	3
1.2	Tarkastuslautakunnan kokoonpano ja toimintamuodot.....	3
1.3	Tilintarkastus.....	4
1.4	Sidonnaisuuksien valvonta	4
2	EDELLISEN VUODEN ARVIOINTIKERTOMUKSEN KÄSITTELY	4
3	KUNTASTRATEGIAN TOTEUTUMINEN.....	5
4	KUNNAN TALOUden analyysi.....	6
5	TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN.....	7
5.1	Hallinnon toimiala	8
5.2	Sivistystoimi.....	10
5.3	Tekninen toimi	11
6	INVESTOINNIT JA HANKINNAT.....	12
7	KUNTAKONSERNILLE ASETETTUJEN TAVOITTEIDEN.....	13
	TOTEUTUMINEN.....	13
7.1	Talouden arviointimenettelyyn johtavien raja-arvojen toteutuminen (Kriisikuntakriteerit).....	13
8	HYVINVOINTI JA TERVEYSPALVELUJEN TOTEUTUMINEN.....	15
9	TARKASTUSLAUTAKUNNAN ESITYS VALTUUSTOLLE	16

1 TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA

1.1 TEHTÄVÄT JA TOIMINNAN TARKOITUS SEKÄ TAVOITTEET

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko kunnan toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on myös valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat, huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta, arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää. Lisäksi tehtävänä on sidonnaisuusilmoitusten vastaanottaminen ja niiden vieminen valtuustolle tiedoksi.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisia pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

1.2 TARKASTUSLAUTAKUNNAN KOKOONPANO JA TOIMINTAMUODOT

Kunnanvaltuusto on 5.6.2025 § 28 asettanut kuntalain 121 §:n mukaisesti tarkastuslautakunnan toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano arviointivuonna 1.6.2025 alkaen:

Jäsenet	Varajäsenet
Jari Joenperä, pj.	Merike Koiv
Lasse Nisonen, vpj.	Veli-Pekka Tuomola
Helena Kaittola	Tapio Tiittanen
Eila Olkkonen	Jutta Silventoinen
Mika Lohtander	Jani Silventoinen

Tarkastuslautakunnan päätökset on tehty ilman viranhaltijaesittelyä puheenjohtajan selostuksen pohjalta. Tarkastuslautakunnan sihteerinä on toiminut Minna Back-Helvasto BDO Audiator Oy:stä. Tilintarkastuspalvelut kilpailutettiin vuosiksi 2022–2025. Kilpailutuksen tuloksena tilintarkastusyhteisöksi valittiin BDO Audiator Oy.

Tarkastuslautakunta toteutti työnsä hyväksymänsä arviointisuunnitelman mukaisesti kokoontumalla kaikkiaan kuusi kertaa. Tarkastuslautakunta

perehtyi toimintavuonna kunnan toimintoihin ja talouteen haastattelemalla kunnanjohtajaa, talousasiantuntijaa, toimialajohtajia ja tehtäväalueiden vastuuviranhaltijoita, konserniyhtiöiden toimitusjohtajaa sekä isännöitsijää.

Tarkastuslautakunta perustaa arviointinsa valtuuston, kunnanhallituksen ja lautakuntien pöytäkirjoista, toimintakertomuksesta sekä kunnallisjohdon ja eri tehtäväalueiden henkilöstön haastatteluissa tekemiinsä havaintoihin.

1.3 TILINTARKASTUS

Lemin kunnan tilintarkastajayhteisönä vuonna 2025 on toiminut BDO Auditor Oy, vastuullisena tilintarkastajana JHT, KHT Ulla-Maija Tuomela. Avustavana tarkastajana on toiminut Minna Back-Helvasto. Tilintarkastaja on raportoinut 21.5.2026 tarkastuslautakunnalle tarkastussuunnitelmansa toteutumisesta.

1.4 SIDONNAISUUKSIEN VALVONTA

Kuntalain 84 §:n mukaan laissa todettujen luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden on tehtävä sidonnaisuusilmoitus johtotehtävistään sekä luottamustoimistaan elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja muissa yhteisöissä, merkittävästä varallisuudestaan sekä muista sidonnaisuuksista, joilla voi olla merkitystä luottamus- tai virkatehtävien hoitamisessa. Ilmoitusvelvollisuus astui voimaan uuden valtuustokauden alusta lähtien.

Tarkastuslautakunta käsitteli tehtävänsä mukaisesti tilikauden aikana muutokset sidonnaisuuksissa ja päätti saattaa sidonnaisuusrekisterin valtuustolle tiedoksi helmikuussa 2026.

2 EDELLISEN VUODEN ARVIOINTIKERTOMUKSEN KÄSITTELY

Tarkastuslautakunnan esityksen mukaisesti valtuusto on käsitellyt vuotta 2024 koskevan arviointikertomuksen kokouksessaan 28.5.2025 ja päättänyt pyytää kunnanhallitukselta lausunnon niistä toimenpiteistä, joihin kertomus antaa aihetta.

Kunnanhallitus on merkinnyt arviointikertomukseen saadut lausunnot tiedoksi 1.12.2025 ja antanut ne edelleen tiedoksi kunnanvaltuustolle. Tarkastuslautakunta on hyväksynyt annetut vastukset 19.2.2026.

Tarkastuslautakunta on tyytyväinen annettuihin vastineisiin ja seuraa niiden toimeenpanoa.

3 KUNTASTRATEGIAN TOTEUTUMINEN

Kuntalain 37 §:n mukaan kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategian tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen.

Lemin kunnanvaltuusto hyväksyi 27.12.2022 uuden kuntastrategian ajalle 2023-2030. Lemin kunnan toimintaa ohjaa visio, jonka mukaan:

”Pienestä isoksi – Lemi on hyvä paikka asua pienestä isoksi.

Lemi on yhteisöllinen ja turvallinen, maltillisesti kasvava kunta, joka järjestää asukkailleen laadukkaat peruspalvelut asukkaita kuunnellen. Yhteisöllisessä kunnassa kaikki ovat tervetulleita mukaan kehittämään kuntaa.

Leppoisasti, lähellä, luovasti.”

Uuden kuntastrategian valmistelu alkoi syksyllä 2025.

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Kunnan strategian mukaan Lemi on yhteisöllinen ja turvallinen, maltillisesti kasvava kunta, joka järjestää asukkailleen laadukkaat peruspalvelut. Päätöksenteko ja viestintä ovat avointa, joustavaa ja ketterää.

Lemi on itsenäinen kasvava kunta, jonka asukasmäärä kasvoi vuodesta 2024 29 henkilöllä ollen vuoden 2025 lopussa 2878.

Lautakunta pitää tärkeänä, että Lemi on turvallinen, houkutteleva lapsi- ja perheystävällinen kunta ja että kunnassa on kaksi koulua jatkossakin. Laadukas varhaiskasvatus ja perusopetus lisäävät kunnan houkuttelevuutta.

Järjestöparlamentilla on merkittävä rooli kunnan yhteisöllisessä toiminnassa tarjoten mahdollisuuden yhteistyölle, tiedonvaihdolle sekä yhteiselle kehittämiselle. Aktiivinen toiminta nähdään tärkeänä sekä yhteisöllisyyden vahvistamisessa että järjestötoiminnan tukemisessa. Vanhemmat ikäryhmät on hyvä kohdata siten, että hekin tuntevat olevansa tärkeitä kuntalaisia ja tulevat huomioiduiksi erilaisissa tapahtumissa, ohjelmissa ja sekä käytännön toiminnassa.

Lautakunta pitää tärkeänä tekoälyn hyödyntämistä erityisesti pienten kuntien toiminnassa ja tiedustelee, onko tekoälyn tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntäminen otettu kunnassa huomioon?

Maakunnassa lähellä Lemin kuntaa on yksi Suomen parhaista ellei jopa paras korkeakoulukeskittymä. Korkeakoulut eivät ole oma saarekkeensa maakunnassa vaan erityisesti AMK:n osalta kiinteä osa maakuntaa jo sen lakisääteisten tehtävien vuoksi. Erityisesti AMK:n mahdollistamat asiat tulee huomioida Lemin kunnassa niin kehityksen kuin toimintojen ylläpidon näkökulmasta.

Lemin kunnalla on moninaisia merkittäviä ominaisuuksia, jotka ovat arvokkaita niin nykyisille kuin tuleville kuntalaisille. Tämän vuoksi ulospäin tiedottamisen ja mainonnan terävöittäminen eri kohderyhmille tulee ottaa erityistarkasteluun.

Kuntalaki korostaa tavoitteilla ohjaamista ja johtamista. Vuoden 2025 talousarviossa ja talousarvion toteutumisvertailussa on jo hyvin pystytty kytkemään tavoitteita kuntastrategiaan. Edelleen kehittämistyötä tavoitteiden asettamisen suhteen on jatkettava.

4 KUNNAN TALouden ANALYYSI

Kuntaliiton 3.2.2026 julkaiseman kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätösarviot 2025 mukaan kuntatalouden tila heikkeni odotetusti vuodesta 2024. Vuonna 2025 kuntien kulut kasvoivat lähes pelkästään työllisyyden hoidon aiheuttamien lisäkulojen vuoksi. Kulukasvua muilla palvelualueilla hillitsivät kuntien omat sopeuttamisohjelmat.

Yli sadalla kunnalla talous oli vuonna 2025 alijäämäinen tilikauden tuloksella mitattuna, talous heikkeni eniten suurimmissa kaupungeissa. Peruskuntien lainakanta kasvoi vuonna 2025, korkokulut puolestaan kääntyivät laskuun.

Lemin kunnan tilikauden 2025 tulos on 313 563,97 euroa ylijäämäinen ja taseessa ylijäämää vuoden lopussa 728 253 euroa. Tarkastuslautakunta on tarkastellut kunnan taloustilanteen kehitystä keskeisten tunnuslukujen osalta alla olevassa taulukossa.

Talouden keskeiset tunnusluvut			
Tunnusluku	2025	2024	Kehitys edelliseen vuoteen
Vuosikate poistoista, %	150,8	239,4	—
Omavaraisuusaste, %	55,5	51,8	+
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	54,5	60,2	+
Taseen yli/-alijäämä €/asukas	253	146	+
Lainat €/asukas	1 441	1 707	+
Kassan riittävyys, pv	44	48	—
Investointien tulorahoitus, %	366,8	1493,7	—

Ylijäämäisen tuloksen ansiosta kunnan tunnusluvut lukuun ottamatta vuosikate poistoista%, kassan riittävyys ja investointien tulorahoitus% tunnuslukuja ovat parantuneet edellisvuodesta.

Kunnan omavaraisuusaste on parantunut hieman edellisvuodesta ollen yli 55%, terveessä kuntataloudessa omavaraisuusasteen tulisi olla vähintään 50%. Tilikaudella ei nostettu uutta pitkäaikaista lainaa (lainamäärä vuoden 2025

lopussa 4,1 m€) ja suhteellinen velkaantuneisuus% sekä lainat €/asukas tunnusluvut parantuivat.

Vuosikatteen ollessa 931 267,18 € vuonna 2025 (1 491 870,99 € vuonna 2024), vuosikate poistoista% tunnusluku heikkeni edellisvuodesta Tulorahoituksen rahavirta ei ollut riittävä investointeihin ja investointien tulorahoitus –tunnusluku heikkeni. Kassan riittävyys heikkeni hieman vuodesta 2024.

Kertaluonteisten erien (mm. puun-, tonttien myynti, muut tuotot) vaikutus tiikauden tulokseen vuonna 2025 on 93 900 €. Toimintatuotot yhteensä toteutuivat lähes muutetun talousarvion mukaan. Maksutuotot ja muut toimintatuotot ylittivät arvioidun, myyntituotot ja tuet ja avustukset alittuivat. Toimintakulut yhteensä alittivat muutetun talousarvion. Verotulot ja valtionosuudet toteutuivat arvioidun mukaan.

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Lautakunta on tyytyväinen, että kertynyt alijäämä saatiin katettua ennen tavoitteena ollutta vuotta 2026 ja talouden tasapainottamisohjelmassa onnistuttiin. Tunnusluvut ovat parantuneet edellisvuodesta, uutta lainaa ei nostettu vuonna 2025 ja lainat 1441 €/asukas on pienentynyt verrattuna vuoteen 2024. Parantuneista tunnusluvuista ja ylijäämäisestä tuloksesta huolimatta talouden kehitystä tulee seurata tarkasti tulevinakin vuosina ja pyrkiä ennakoimaan ja hallitsemaan riskejä.

Lautakunta pitää hyvänä asiana, että talouden raportointi on kunnan nettisivuilla ajantasaisesti kaikkien saatavilla. Taloustilanteen ajantasainen näkyminen suoraan kuntalaisille mahdollistaa aktiivisen kuntatoiminnan kommentoinnin sekä antaa suoran mahdollisuuden kuntalaisille vaikuttaa omalta osaltaan kunnan toimintaan vähintään "aloitelaatikko" tasolla. Myös yleisen aloitetoiminnan laajentaminen kuntalaisten käyttöön voisi tuoda positiivista toimintaa ja näkyvyyttä.

5 TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Toiminnalliset tavoitteet toteutuivat riittävässä määrin. Tarkastuslautakunta on esittänyt arvionsa talousarviotavoitteiden toteutumisesta alla olevassa taulukossa. Talousarviossa 2025 euroja sitovana tavoitetasona on bruttositovuus eli toimintatuotot ja toimintakulut ovat erikseen sitovia, vesilaitoksella sitoo nettotulos (toimintakate). Tarkastuslautakunta on arvioinnissaan käyttänyt seuraavia värisymboleita:

	alittanut (kulut)/ylittänyt (tuotot) talousarvion
	talousarvio
	ylittänyt (kulut)/alittanut (tuotot) talousarvion

Talousarvioon on tehty toimintatuottoihin ja/tai kuluihin muutoksia kaikkien muiden paitsi keskusvaalilautakunnan ja tarkastuslautakunnan tulosalueiden osalta vuoden 2025 aikana.

Toimialojen tulosalueiden osalta tarkastuslautakunta kävi läpi asetettuja tavoitteita ja tavoitteiden toteutumista talousarviovertailun tietoihin ja toimialajohtajien sekä tehtävääalueiden vastuuviranhaltioiden haastatteluihin perustuen.

Talousarvion 2025 toteutuminen, 1000 €, netto		TA 2025	Muutettu TA	Toteutuma	Arvio
Keskusvaalilautakunta	Toimintatuotot	8		3	
	Toimintakulut	-13		-12	
Tarkastuslautakunta	Toimintatuotot	0		0	
	Toimintakulut	-16		-15	
Kunnanhallitus	Toimintatuotot	531	462	474	
	Toimintakulut	-1713	-1 839	-1 774	
Sivityslautakunta	Toimintatuotot	388	393	383	
	Toimintakulut	-6804	-7025	-6720	
Tekninen toimi hallinto	Toimintatuotot	32		34	
	Toimintakulut	-248		-241	
Tekninen toimi kiinteistötoimi ja tukipalvelut	Toimintatuotot	1909	2136	2233	
	Toimintakulut	-2021	-2004	-2055	
Vesihuolto	Toimintakate	75	67	-42	

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Muutettu talousarvio toteutui varsin hyvin. Lautakunta on tyytyväinen, että kiinteistötoimen ja tukipalveluiden toimintakulujen ylityksen syyt on esitetty tilinpäätöksessä. Vesihuollon toteumaan vaikuttivat veden kulutuksen väheneminen sekä ennakoimattomat korjauskulut.

5.1 HALLINNON TOIMIALA

Kunnanhallituksen alaisten toimintojen talousarvioon sisältyvät tulosalueet hallintopalvelut (kunnanvaltuusto, kunnanhallitus, hallinto-, talous- ja henkilöstöpalvelut), elinvoimapaalvelut sekä maakunnalliset palvelut. Keskusvaalilautakunnalle ja tarkastuslautakunnalle on määritelty omat talousarvionsa ja tavoitteensa.

Hallintopalveluiden toimintatuotot toteutuivat talousarvion mukaan (toteuma 102,3%), toimintakulut alittivat arvion (toteuma 93,7%). Strategiasta johdetut toiminnalliset tavoitteet eivät toteutuneet kaikilta osin (kehityskeskustelut, omistajaohjauksen malli). Aktiivinen tiedottaminen, hyvinvoinnin vahvistaminen sekä virastopalaverit toteutuivat lähes tavoitteen mukaan.

Elinvoimapalveluiden kehittämistyötä pyritään tekemään hyödyntämällä yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa esim. erilaisten hankkeiden avulla. Työllisyyspalveluista vastaa 1.1.2025 alkaen Etelä-Karjalan työllisyyspalvelut. Talousarvio toteutui arvioidun mukaan ja toiminalliset tavoitteet riittävästi. TE-uudistuksen myötä työllisyyskehityksellä on entistä suurempi vaikutus kuntien talouteen.

Maakunnalliset palvelut tulosalueeseen kuuluvat mm. ympäristöterveydenhuolto, seudullinen maaseututoimi ja alueiden kehittäminen. Maakunnallisten palveluiden talousarvio toteutui talousarvion mukaan (toimintakulut toteuma 97,5%). Tavoite lähipalveluiden säilyminen ei kaikilta osin toteutunut hva:n palveluiden muuttuessa merkittävästi vuonna 2025.

Henkilöstö

Henkilöstökertomus 2025 on hyväksytty kunnanhallituksessa 23.3.2026 ja saatettu valtuuston käsiteltäväksi yhtä aikaa tilinpäätöksen kanssa. Henkilöstömäärä kasvoi vuodesta 2024 ollen 31.12.2025 yht. 102 (v. 2024 100), henkilöstökulut ovat kasvaneet henkilöstömäärän kasvaessa. Kesällä 2025 kunta työllisti yhteensä 19 nuorta kahden viikon jaksoissa kesätöihin kirjastoon, vapaa-aikatoimeen, varhaiskasvatukseen ja tekniseen toimeen. Nuorten työllistymistä paikallisiin yrityksiin tuettiin myös kesätyöseteleiden avulla.

Kunnan koko henkilöstön keski-ikä 31.12.2025 on 47,6 vuotta. Sairauspoissaoloprosentti nousi edellisvuodesta ollen 12,84% (vuonna 2024 3,57 %). Työhyvinvointia tuetaan monin eri tavoin, uutena toimintatapana otettiin käyttöön Kevan Pulssikysely ja tyhy-työryhmän toiminta käynnistettiin syksyllä 2025

Lemillä, kuten useissa pienissä kunnissa epävarmuustekijänä voidaan pitää henkilöstön pysyvyyttä ja osaavan henkilöstön saatavuutta. Pienissä kunnissa avainosaaminen saattaa olla yhden henkilön varassa.

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Lautakunta pitää hyvänä asiana, että kunnan sopimushallinta on keskitetty hallintopalveluihin ja että käytössä on automatiikkaa sopimusten seurannassa.

Lautakunta on huolissaan sairauspoissaolojen noususta ja pohtii, onko taustalla mahdollisesti työuupumusta. Työhyvinvoinnin tukeminen nähdään tärkeänä ja lautakunta kannustaa kehittämään ja tukemaan työhyvinvointia. Lautakunta pohtii, kuinka kunnassa huolehditaan lakisääteistä velvoitteista, jos avainosaaminen on yhden henkilön varassa.

Henkilöstö ansaitsee kiitosta kunnan ja kuntalaisten hyväksi tehdystä työstä.

5.2 SIVISTYSTOIMI

Sivistystoimen sisältyvät hallinnon lisäksi perusopetuksen, varhaiskasvatuksen, kirjastopalveluiden sekä vapaa-aikapalveluiden tulosalueet. Sivistyslautakunnan toimintakulut alittivat muutetun talousarvion. Talousarviomuutokset kohdistuivat pääosin vuokriin. Toimintatuotot toteutuivat lähes muutetun talousarvion mukaisesti (toteuma 97,5%), toimintakulut alittivat talousarvion (toteuma 95,7%).

Tarkastuslautakunnan arvioinnin painopisteenä vuonna 2025 oli sivistystoimen osalta perusopetus. Lautakunta kuuli rehtoria arviointia suorittaessaan.

Varhaiskasvatus

Kunnan varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa painotetaan vuorovaikutus- ja tunnetaitojen harjoittelua. Vuonna 2025 huoltajille toteutetun asiakaskyselyn kouluarvosana oli kiitettävä (keskiarvo 9,2) ja asiakaskyselyn tuloksia ja huoltajien toiveita otettiin huomioon toimintaa suunnitellessa.

Henkilöstön koulutussuunnitelman painopiste vuonna 2025 oli leikkiin kannustava toimintaympäristö ja -kulttuuri ja henkilöstö osallistui vuoden aikana aktiivisesti koulutuksiin, keskimäärin koulutuspäiviä/henkilö 2,4 (tavoite noin 2/henkilö). Verkostoitumista muiden varhaiskasvatustoimijoiden kanssa tehtiin mm. toteuttamalla Länsi-Saimaan kuntien ja Ekhva:n yhteistyöpalavereita sekä tekemällä yhteistyötä MLL:n ja Etelä-Karjalan kesäyliopiston kanssa.

Varhaiskasvatuksen toimintatuotot ylittivät talousarvion toteuman ollessa 124,1%, toimintakulut alittivat talousarvion toteuma 96,6%. Toimintakulujen alitukseen vaikutti merkittävästi palvelujen ostojen alittuminen.

Perusopetus

Kunnassa järjestetään perusopetusta kahdessa koulussa, oppilasmäärässä ei vielä ole tapahtunut huomattavaa laskua. Suurin kustannuserä koostuu henkilöstömenoista, vuonna 2025 henkilöstömenot yhteensä alittivat talousarvion kuten myös perusopetuspalveluiden toimintakulut yhteensä. Toiminnallisia tavoitteita on saavutettu: syyslukukaudella 2025 kaikki opettajat olivat päteviä, osallistuttiin hankkeisiin, tuettiin huoltajien ja oppilaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia mm. järjestämällä vanhempainiltoja ja kuulemalla oppilaskuntaa säännöllisesti.

Perusopetuksen toimintatuotot ja -kulut alittivat talousarvion. Toimintatuottojen alitukseen vaikutti erityisesti tukien ja avustusten alittuminen talousarvioon nähden, toimintakulujen alitukseen vaikutti merkittävästi palvelujen ostojen alittuminen.

Kirjastopalvelut

Kirjastopalveluiden tehtävänä on edistää kuntalaisten sivistystä, tiedonsaantia ja virkistystä tukemalla opiskelua, tiedonhankintaa sekä kirjallisuuden ja taiteen

harrastamista. Lisäksi kirjasto tarjoaa paikan näyttelyille ja tapahtumille. Kirjastossa järjestettiin vuonna 2025 7 näyttelyä ja 27 tapahtumaa sekä 5 satutuntia. Kirjastopalveluiden toimintakulut alittivat talousarvion, toteuma 93,3%.

Vapaa-aikapalvelut

Vapaa-aikapalvelut ylläpitää ja edistää kuntalaisten hyvinvointia. Vapaa-aikapalveluissa tehdään yhteistyötä sekä kunnan omien että maakunnan muiden toimijoiden kanssa. Toiminnallisia tavoitteita oli saavutettu: kuntalaisten hyvinvointia on vahvistettu tekemällä yhteistyötä järjestöjen kanssa, järjestöavustuksia myönnetty 14 kpl sekä tuotettu hyvinvointia edistäviä ennaltaehkäiseviä palveluja mm. järjestämällä nuorisotyön tapahtumia ja ylläpitämällä nuorisotilaa. Vapaa-aikapalveluiden toimintatuotot eivät toteutuneet arvioidun mukaan (toteuma 86%), toimintakulut toteutuivat lähes arvioidun mukaan (toteuma 97%)

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Lautakunta on huolissaan asenneilmapiirin koventumisesta kouluissa sekä tukea tarvitsevien lasten ja nuorten kasvavasta määrästä. Nuoriso-ohjaajan toiminta kouluilla on tarpeellista samoin kuin etsivän nuorisotyön tarjoama tuki. Lautakunta kannustaa jatkamaan nuorisotyötä sekä hakemaan hankerahoitusta työn jatkamiseksi. Iltapäivätoiminnan ylläpitäminen sekä harrastekerhot nähdään myös tärkeänä koulun ulkopuolisena toimintana.

Lautakunta on tyytyväinen, että kunnassa on aktiivista Erasmus-toimintaa ja että oppilaille mahdollistetaan hankerahoituksella Erasmus-vaihtoa ulkomailla. Lautakunta kannustaa hankerahoituksien käyttöä kuntalaisten toimintojen edistämiseen ja kannustaa tutkimaan avustusmahdollisuuksia laajalti.

Kirjaston toiminta on aktiivista ja tapahtumia järjestettiin vuoden aikana yhteensä 27 (10 enemmän kuin vuonna 2024). Kirjastolla on merkittävä rooli kunnan tapahtumissa.

Lautakunta haluaa kiinnittää huomioita siihen, että kuntalaisille mahdollistetaan osallistuminen vapaa-aika- ja harrastustoimintaan. Kansalaisopistotoiminta nähdään erittäin tarpeellisena kunnassa, erityisesti liikuntapainotteiset ryhmät.

5.3 TEKNINEN TOIMI

Teknisen toimen tulosalueelle sisältyvät teknisten palvelujen hallinto, kiinteistötoimi ja tukipalvelut sekä vesihuolto. Teknisen lautakunnan alaiset palvelut ovat merkittävässä roolissa kunnan valmiussuunnittelussa, tavoitteena on turvata kunnan toiminnalle tärkeät palvelut mahdollisimman häiriöttömästi kaikissa tilanteissa.

Kiinteistötoimen ja tukipalveluiden toimintatuotot ja -kulut ylittivät talousarvion. Toimintakulujen ylitys johtuu henkilöstökulujen ja palvelujen ostojen

ylitymisestä. Toiminnalliset tavoitteet toteutuivat pääosin hyvin, liikenneturvallisuusryhmä on toiminut ja ennakoivaa huoltoa on toteutettu.

Vesihuollon toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet riittävästi. Toimintatuotot eivät toteutuneet arvioitun mukaan (toteuma 83,9%) alitus johtuu veden kulutuksen laskusta, toimintakulujen ylitys johtuu putkirikkojen korjausten aiheuttamista kalusto- ja kunnossapitokulujen ylitymisestä.

Tarkastuslautakunnan arvioinnin painopisteenä vuonna 2025 oli teknisen toimen osalta vesihuolto. Lautakunta kuuli teknistä johtajaa arviointia suorittaessaan. Kunta solmi vuoden 2025 aikana konsessiosopimuksen Lappeenrannan Energia Oy:n kanssa ja sopimuksen myötä vesihuollon operointi siirtyi Lappeenrannan Energia Oy:lle 1.1.2026 alkaen.

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Lautakunta on huolissaan teknisten palveluiden henkilöstön kuormituksesta ja jaksamisesta henkilöstömäärän vähentyessä sekä siitä, että tehtäväalueen hallinto on yhden henkilön varassa.

Koulukeskuksella tapahtuneen harmillisen koulun jätekatoksen polttamisen myötä valvontakameroiden lisääminen koulujen pihoilta oli aiheellista.

6 INVESTOINNIT JA HANKINNAT

Investointiosan määrärahat on jaettu kunnanhallituksen, sivistyslautakunnan ja teknisen lautakunnan osiin. Pääosin investointeja tehdään teknisellä toimialalla. Investointeihin oli varattu kunnan talousarviossa 2025 määrärahaa teknisen lautakunnan osalta 443 600 €, toteutuneet investoinnit olivat 304 531 € (68,6%).

Suurimpia investointeja tilikaudella 2025 olivat etäluettavat vesimittarit (44 t€), jätevesipumppaamon saneeraus (30 t€) ja litiän monitoimiareena (29 t€).

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Lautakunta toteaa, että investoinnit toteutuivat vain osittain ja investointitaso pysyi edelleen maltillisena.

Kunnan koulurakennuksiin liittyy kaksi merkittävää riskiä. Kuukanniemen koulun osalta riski on leasing-sopimuksen loppumiseen liittyvä taloudellinen riski. Tämän osalta tarkastelu ja mahdolliset toimipidesuosituksien laadinta tulee aloittaa mahdollisimman nopeasti. Kirkonkylän koulurakennukseen liittyvä taloudellinen riski koskee koulurakennuksen teknistä kuntoa ja korjaustarpeen suuruutta. Tämän osalta tarkastelu tulee aloittaa nopealla aikataululla.

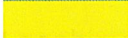

7 KUNTAKONSERNILLE ASETETTUJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Lemin kuntakonserniin kuuluu kolme tytäryhteisöä sekä omistusosuus kahdesta kuntayhtymästä ja yhdestä osakkuusyhteisöstä. Konserniyhteisöille on asetettu toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita, jotka on saavutettu riittävässä määrin. Kunnan konserniohje on hyväksytty kunnanvaltuustossa 31.10.2022.

Kunnan tytäryhteisöillä on merkittävä taloudellinen vaikutus. Konsernin tunnusluvut ovat peruskuntaa heikommät: lainakanta 2314 €/asukas (2024 2655 €/asukas) ja omavaraisuus 48% (2024 44%). Konsernitason merkitys on kasvanut, kun kunnan talouden tilaa on ryhdytty arvioimaan kuntakonsernin tietojen pohjalta vuodesta 2017 lähtien.

7.1 TALOUDEN ARVIOINTIMENETTELYYN JOHTAVIEN RAJA-ARVOJEN TOTEUTUMINEN (KRIISIKUNTAKRITEERIT)

Kuntalain 118 §:ssä määritellään kriteerit erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyksi. Tarkastuslautakunta on tarkastellut kunnan ja kuntakonsernin taloustilannetta suhteessa kuntalain mukaisiin talouden arviointimenettelyn mahdollisesti käynnistäviin raja-arvoihin. Tarkastuslautakunta on arvioinnissaan käyttänyt seuraavia värisymboleita:

	=tilanne on hyvä
	=tilanne on huolestuttava
	=tilanne on huono

Talouden arviointimenettelykriteereitä on uudistettu 1.3.2019 voimaan tulleessa lakimuutoksessa. Kunnan ja kuntakonsernin vuoden 2025 talouslukujen vertailu arviointimenettelyn raja-arvoihin on esitetty alla olevassa taulukossa, jossa sovelletaan raja-arvoja vuosien 2024 ja 2025 tilinpäätösten tunnuslukujen perusteella. (suluissa kunnan vuoden 2024 tunnusluvut)

Raja-arvo	Keskimäärin	Kunnan tunnusluku	Arvio 2025	Arvio 2024
Kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää.		Kunnan taseessa on kertynyttä ylijäämää		
Kunnan konsernitaseeseen kertynyt alijäämä: > 1000 €/as (ed. vuosi > 500 €/asukas)		Konsernitaseessa on kertynyttä ylijäämää/asukas 619 € (473 €)		
<i>Rahoituksen riittävyttä ja vakavaraisuutta kuvaavat tunnusluvut</i>				
<i>(yhteenveto alakohdista 1-4)</i>				
Kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 %	alle 80 %	vuosikate/poistot % on 149,7% (204,3 %)		
Kunnan tuloveroprosentti ylittää keskimääräisen tulovero-% +2,0 %	7,54%(7,46%)	9,90% (9,90 %)		
Kuntakonsernin lainamäärä ja vuokravastuiden määrä asukasta kohden ylittää puolella kuntakonsernien keskimääräisen	8558 €/asukas (8066 €/asukas)	3105 €/asukas (3561 €/asukas)		
Konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate alle 0,8	alle 0,8	1,6% (2,1%)		

Arviointimenettely voidaan käynnistää, mikäli tunnusluvut ovat kahtena peräkkäisenä vuonna täyttäneet taulukon osoittamat raja-arvot. Rahoitusta ja vakavaraisuutta kuvaavissa kriteereissä huomioidaan muun muassa kuntakonsernin vuokravastuut lainamäärän lisäksi sekä konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate. Lisäksi kunnan tuloveroprosentti voi ylittää 2,0 prosenttia kuntien keskimääräisen tuloveroprosentin.

Kuntalain 118 §:n mukainen arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää kuntalain 110 §:ssä annetussa määräajassa tai kunnan asukasta kohti laskettu kertynyt alijäämä on kuntakonsernin viimeisessä tilinpäätöksessä vähintään 1000 euroa ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa.

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Konserniyhtiöissä on vakiintunut asiakaskunta ja vuokrausaste hyvällä tasolla. Tulossa on kuitenkin investointeja ja aiemmilta vuosilta on kertynyttä korjausvelkaa. Lautakunta on huolissaan konserniyhtiöiden taloudellisesta tilanteesta sekä joidenkin yhtiöiden osalta myös maksukyvyistä.

Lautakunta haluaa kiinnittää huomiota koko kunnan varautumissuunnittelun tärkeyteen. Kunnan tulee valmiuslain mukaisesti valmiussuunnitelmin ja poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluin sekä muilla toimenpiteillä varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen myös poikkeusoloissa. Varautumistoiminnassa mukanaolo on välttämätöntä ja kunnassa tulee olla säännöllisesti päivitettävä erityis- ja häiriötilannesuunnitelma. Kuntalaisia tulee tarpeellisin osin informoida varautumisesta.

8 HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMINEN

Kuntalain (410/2015) 1 §:n mukaan kunnan tulee edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa ja 37 §:n mukaan kuntastrategiassa tulee huomioida kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. Valtuustolle tulee vuosittain raportoida kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä (vuosittainen hyvinvointiraportti) sekä valmistella valtuustokausittain hyvinvointikertomus ja -suunnitelma.

Vuoden 2023 alusta alkaen kunnille otettiin käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtiosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtiosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. HYTE-kerroin esitetään asteikolla 0-100, joka on indikaattoreiden keskiarvo, Vuonna 2025 Lemminkäisen kunnan HYTE-kerroin oli 61 (2024 56).

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Lemminkäisen kunnan viimeisin laaja hyvinvointisuunnitelma on laadittu ja hyväksytty vuosille 2026-2029. Suunnitelman toteutumista seurataan vuosittain tehtävällä vuosiraportilla. Kunnan tavoitteena on kehittää toimintaa siten, että HYTE-kertoimeen vaikuttavat indikaattorit saataisiin mahdollisimman korkealle tasolle.

HYTE-kerroin on parantunut vuodesta 2024 ja voidaan todeta, että kunnassa on tehty oikeansuuntaisia asioita hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Hyvinvointiraportti vuodelta 2025 ei ollut vielä valmistunut arviointikertomusta laadittaessa.

Lautakunta pitää tärkeänä, että Lemminkäisen hyvinvointiaseman terveystalvet säilyvät.

9 TARKASTUSLAUTAKUNNAN ESITYS VALTUUSTOLLE

Tarkastuslautakunta esittää valtuustolle, että valtuusto velvoittaisi kunnanhallituksen ja lautakunnat käsittelemään arviointikertomuksen ja antamaan vastineet kertomuksen havaintoihin sekä raportoimaan valtuustolle lokakuun 2026 loppuun mennessä havaintojen aiheuttamista toimenpiteistä.

Tilintarkastaja esittää 21.5.2026 tilintarkastuskertomuksessaan tilinpäätöksen hyväksymistä ja vastuuvapauden myöntämistä kunnan hallintoa ja taloutta hoitaneille toimielinten jäsenille ja tehtäväalueiden johtaville viranhaltijoille 1.1.-31.12.2025. Tarkastuslautakunta yhtyy tilintarkastajan esitykseen.

Tarkastuslautakunta kiittää luottamushenkilöitä, kunnan työntekijöitä ja yhteistyötahoja vuoden 2025 aikana tehdystä yhteistyöstä.

Lemillä 21. päivänä toukokuuta 2026

LEMEN KUNNAN TARKASTUSLAUTAKUNTA

Jari Joenperä
puheenjohtaja

Lasse Nisonen
varapuheenjohtaja

Helena Kaittola
varsinainen jäsen

Eila Olkkonen
varsinainen jäsen

Mika Lohtander
varsinainen jäsen